

Айзък Азимов

Грозното малко момче

Едит Фелоус приглади работната си престилка, както правеше винаги преди да отвори вратата със сложния заключващ механизъм. После прекрачи невидимата граница, която разделяше реалния свят от нереалния. Носеше бележник и молив, макар вече да не си водеше бележки, с изключение на случаите, за които смяташе, че непременно трябва да докладва.

Този път тя донесе и куфар. („Игри за детето“ – усмихна се на паза-ча, който отдавна дори не си и помисляше да я разпитва. Само ѝ направи знак да продължи.)

И този път, както винаги, грозното малко момче я усети и се спусна към нея:

– Госпожице Фелоус... госпожице Фелоус... – извика то, като сливаше думите в неясни звуци.

– Тими – тя прокара ръка по рошавата му, кестенява коса, която покриваше плътно малката, неправилно оформена глава на детето. – Какво се е случило?

– Ще дойде ли Джери да си играем пак? Съжалявам за онова, дето стана.

– Сега вече няма значение, Тими. Затова ли си плакал?

– Не само затова, госпожице Фелоус – той сведе поглед. – Аз пак сънувах.

– Същия сън ли? – младата жена присви нервно устни. Разбира се, онази история с Джери е станала причина сънят да се върне отново.

Малкият кимна в знак на потвърждение и понечи да се усмихне. А когато устните му се разтягаха в широка усмивка върху силно издадената челюст, се виждаха прекалено едрите му зъби и се набиваха на очи.

– Кога ще стана толкова голям, че да отида там, госпожице Фелоус?

– Скоро – промълви тя, а сърцето ѝ се късаше от мъка. – Скоро.

Жената позволи на детето да я хване за ръка и се зарадва на допира от грубата, суха кожа на дланта му. Тими я поведе през трите стаи, които представляваха Първо отделение на „Стаза“ – наистина доста удобно отделение, но все пак то си оставаше неизменен затвор за грозното малко момче в продължение на всичките тези седем години (седем ли станаха?) от неговия живот.

Детето я водеше към единствения прозорец с изглед към храсталациите в реалния свят (скрит сега от нощта), от който ги отделяше ограда с изписани забрани за влизане в „Стаза“.

– Ето там навън, госпожице Фелоус – опря детето носле о стъклото.

– Има и по-приятни места. По-хубави места – каза тя тъжно,

загледана в нещастното, мъничко, затворническо личице, чийто профил се очертаваше ясно на фона на тъмнината отвън. Челото му бе плоско, силно наклонено назад, а косата му падаше на гъсти кичури отгоре. Тилната част на черепа бе изпъкнала и от това главата на детето изглеждаше огромна и тежка. Масата ѝ сякаш повличаше цялото тяло напред и го прегърбваше. Костните наслоявания над очите му вече изпъваха кожата. Голямата му уста бе издадена много повече от широкия, сплескан нос. Брадичка почти не се забелязваше, само долната челюст се спускаше плавно надолу и назад. Детето бе дребно за годините си, а късите му крачета бяха криви.

Тими бе много грозно малко момче, но Едит Фелоус го обичаше от все сърце.

Той не виждаше нейното лице, затова младата жена не се постара да прикрие печалното потрепване на устните си.

Те не биха могли да го убият. Тя ще направи всичко, за да им попечи. Каквото и да е необходимо. Жената решително отвори куфара и започна да изважда дрехите, които бе донесла.

Едит Фелоус прекрачи за пръв път прага на официално регистрираната компания „Стаза“ преди малко повече от три години. По това време тя нямаше ни най-малка представа какво се върши тук. Никой нищо не знаеше, освен онези, които работеха за компанията. Но един ден след нейното пристигане новината гръмна по целия свят.

Преди това компанията бе дала обява, че търси жена, която има познания по физиология, опит в областта на клиничната химия и обича деца. Едит Фелоус бе сестра в родилно отделение и смяташе, че отговаря на тези изисквания.

Джералд Хоскинс, чието име бе изписано на табелката върху бюрото му заедно с титлата „доктор“, потърка с палец едната си буза и изгледа изпитателно младата жена.

Тя се вцепени под втренчения му поглед и усети, че мускулите на лицето ѝ (с леко асиметричен нос и с малко нещо по-дебели вежди, отколкото би трябвало), започнаха да играят.

„И той не е кой знае какъв красавец – помисли си тя засегната. – Пълнее, оплешивява, а тези присвити устни му придават начумерен вид...“ Но заплащането, за което стана дума, бе доста по-високо от предположенията ѝ, затова тя изчакваше.

– Наистина ли обичате децата? – запита Хоскинс.

– Не бих го казала, ако не беше така.

– А може би обичате единствено хубавките деца? Пълнички, топчести деца със сладки нослета-копчета и все гукат, гукат?

– Децата са си деца, доктор Хоскинс – отвърна госпожица Фелоус.

– И напълно възможно е точно онези, които не са хубавки, да се нуждаят най-много от помощ.

– Тогава да речем, че Ви вземем...

– Искате да кажете, че ми предлагате тази длъжност?

По устните му се появи едва доловима усмивка и за миг широкото му лице се оживи от неподозиран чар:

– Аз бързо взимам решения. Но засега Ви предлагам временна работа. Мога и светкавично да реша да ви освободя. Готова ли сте да рискувате?

Госпожица Фелоус стисна здраво чантата си и взе да пресмята бързо наум. После се отказа от сметките, реши да се подчини на инстинкта си:

– Добре.

– Чудесно. За довечера сме планирали експеримент „Стаза“. Мисля, че е най-добре да присъствате и да започнете работа веднага. Началният час е осем. Ще ви бъде признателен, ако дойдете в седем и трийсет.

– Но какво...

– Добре, добре. Засега – толкова – той даде знак на секретарката си и тя влезе усмихната, за да изпрати гостенката.

На тръгване госпожица Фелоус се вгледа за миг в затворената врата на доктор Хоскинс, учудена какво ли значи „Стаза“, каква е връзката между този огромен хамбар и... служителите със значки на реверите, набързо издигнатите коридори, безспорната атмосфера на конструкторско бюро и децата...

Позамисли се дали да дойде вечерта или да му даде хубав урок на този високомерен мъж. Но знаеше, че ще дойде, дори само от чисто любопитство. Искаше да разбере какво общо имат с цялата тази работа децата.

Пристигна в седем и половина и не се наложи да се представя. Изглежда и мъжете, и жените до един знаеха коя е и каква длъжност изпълнява. Под техните погледи тя се почувства излъгана, обречена още щом я въведоха.

Доктор Хоскинс бе тук, но когато я погледна, от очите му поя

хладина. Последва съдържан поздрав:

– Госпожице Фелоус.

Дори не ѝ предложи да седне, но младата жена невъзмутимо придърпа един стол до парапета и седна.

Бяха на някакъв балкон с изглед към огромно партерно помещение, пълно с уреди, които наподобяваха нещо средно между командно табло на космически кораб и работния екран на компютър. В единия му край имаше цял апартамент без таван, като гигантска куклена къща. Едит Фелоус можеше да я наблюдава отвисоко.

В една от стаите бяха сложени електронна печка и хладилна камера, следваше банята, а предметът, който забеляза в другата стая, би могъл да бъде единствено част от легло, от малко легло.

Хоскинс разговаряше с някакъв мъж. На балкона нямаше други, освен тях двамата и госпожица Фелоус. Хоскинс не понечи да представи непознатия и тя го огледа крадешком. Беше слаб и доста привлекателен мъж на средна възраст. Имаше тънки мустачки, а очите му пъргаво опипваха всичко наоколо, докато разговаряше с домакина:

– Няма да се преструвам, че разбирам изцяло това тук, доктор Хоскинс. Проумявам толкова, колкото е във възможностите на един доста интелигентен лаик във вашата област. И все пак, ако има нещо, което ми убягва, то това е избирателният момент. Можете да достигнете не по-далече от определена точка – напълно логично: колкото по-далече се целите, толкова по-неясен е обектът, а е нужна и повече енергия. Не разбирам, обаче, как така не можете да достигнете по-наблизо. Тук вече недоумявам.

– Аз мога да разсея недоумението Ви, Девъни, ако ми разрешите да използвам една аналогия.

(Щом чу името на непознатия, госпожица Фелоус се досети кой е той и силно се впечатли въпреки волята си. Мъжът очевидно бе Кандид Девъни, телевизионен коментатор на научните изследвания. Закон бе той да присъства на всяко значимо научно откритие. Младата жена си спомни, че го бе виждала по телевизионните новини дори и сред астронавтите, които кацнаха за пръв път на Марс... Значи доктор Хоскинс със сигурност е намислил нещо значително.)

– Непременно си послужете с някоя аналогия, ако смятате, че тя ще помогне – гласът на Девъни прозвуча унил.

– Ами ето: нали не можете да четете книга, напечатана с обичайния шрифт, ако я държат на около два метра от очите Ви. Но, ако е на трийсетина сантиметра – ще можете. И така, колкото по-наблизо, толкова

по-добре. Ако обаче доближите книгата на разстояние до три сантиметра, пак няма да виждате нищо. Ето че сега пречи прекалената близост, нали разбирате.

Девъни реагира само с едно „хм“.

– Да вземем друг пример – продължи доктор Хоскинс. – Дясното Ви рамо е на около седемдесет сантиметра от върха на десния Ви показалец и вие можете да пипнете дясното си рамо с десния си показалец. А разстоянието от десния Ви лакът до десния Ви показалец е на половината от предишното. По всички закони на логиката би трябвало да е по-лесно да го докоснете, но въпреки това вие не сте в състояние да пипнете десния си лакът с десния си показалец. Ето го отново това прекалено близко разстояние.

– Мога ли да използвам тези аналогии в разказа си?

– Разбира се. Само бих се радвал. Толкова отдавна чакам някого като Вас, за да опише този случай. Ще Ви дам всякаква информация, каквато пожелаете. Необходимо е най-после светът да надникне през рамото ни. Има какво да научи.

(Госпожица Фелоус усети, че се възхищава от неговата спокойна увереност въпреки волята си. Усещаше силата на този човек.)

– Колко далече ще стигнете? – запита Девъни.

– Четиридесет хиляди години.

Дъхът на госпожица Фелоус секна от удивление.

Години!

Напрежението се носеше във въздуха. Хората на пулта почти не помръдваха. Един от тях, настанен пред микрофон, с тих, монотонен глас издаваше кратки нареждания, от които госпожица Фелоус не разбираше нищо.

– Ще видим ли нещо, доктор Хоскинс? – запита Девъни, надвесен над парапета на балкона с втренчен поглед в огромния трап.

– Какво? Не. Нищо, докато операцията не приключи. Изследваме средата индиректно, по принципа на радара, само че използваме мезони вместо радиовълни. При определени условия мезоните се движат назад. Някои от тях се връщат и ние трябва да ги анализираме.

– Звучи сложно.

Хоскинс се усмихна отново и както винаги бегло:

– Това е крайният резултат на петдесетгодишни изследвания. Започнали са четиридесет години преди аз да се включа в тях... Да,

сложна работа е.

Служителят пред микрофона вдигна едната си ръка.

– От седмици настройваме апаратурата на точно определен момент във времето, прекъсвахме връзката, възстановявахме я след като преизчислявахме собственото си движение във времето, за да сме сигурни, че можем да владеем потока на времето с необходимата прецизност. Този път трябва да успеем.

Но напрежението бе оросило челото му с пот. Едит Фелоус не усети как скочи от стола и се озова до парапета на балкона. Нищо не се виждаше.

– Хайде – изрече тихо мъжът пред микрофона.

За миг, колкото човек да си поеме един дъх, настъпи тишина. После откъм кукления дом отекна ужасяващ писък на дете, момченце. Смразяващ, пронизителен писък!

Госпожица Фелоус машинално обърна глава натам. Беше забравила, че е тук заради едно дете.

А Хоскинс удари с юмрук по парапета. Гърлото му се бе свило, гласът му трепереше възторжен:

– Успяхме.

Госпожица Фелоус се отправи към ниската, спираловидна стълба под силния натиск на Хоскинс. Лекарят бе опрял настойчива длан между плешките ѝ. Вървеше без да каже и дума.

Хората, които преди мигове стояха пред пулта, се бяха пръснали наоколо, усмихваха се, пушеха, наблюдаваха как тримата се спускат на приземния етаж. Откъм кукления дом се чуваше тихичко бръмчене.

– Влизането в отдела „Стаза“ е напълно безопасно – поясни Хоскинс на Девъни. – Правил съм го хиляди пъти. Само за момент изпитваш едно особено чувство. То не дава никакви отражения,

Лекарят прекрачи безмълвно прага на отворената врата, до която ги отведе, за да докаже нагледно думите си. Девъни се усмихна нервно, пое дълбоко дъх и го последва.

– Госпожице Фелоус! Моля! – Хоскинс нетърпеливо я призова, присвивайки палец.

Жената кимна и престъпи прага сковано. И в същия миг като че ли някаква вълна премина през нея, някакво гъделичкане отвътре.

Но щом влезе, всичко отново изглеждаше нормално.

От куклената къщичка замириса на скоро нарязани дърва и... на...

като че ли на влажна пръст.

Никой не проронваше и дума, но се чуваше шум от провлечени стъпки и като че ли някой дращеше с нокти по дървото... после се разнесе тих стон.

– Къде е то? – запита госпожица Фелоус разтревожена. Не ги ли е грижа тези глупави мъже?

Момчето бе в спалнята, ако не спалня в истинския смисъл на думата, то поне – стая с легло. То стоеше голо, малкият му гръден кош, изцапан с кал, се надигаше често-често. Пред босите му почернели нозе имаше пръсната купчина пръст и жилава трева. Оттам бе мирисът на пръст, примесен с някакво зловоние.

– Не можем да измъкнем едно момче от някое си време чисто, госпожице Фелоус – Хоскинс проследи погледа ѝ, в гласа му надделя нотка на досада. – Наложил се да вземем и част от обкръжението му, за всеки случай. Или бихте предпочели да пристигне без крак, а може би и с половин глава?

– Моля ви! – госпожица Фелоус бе обзета от внезапен изблик на отвращение. – Така ли ще стоим тука? Горкото дете е изплашено. И мръсно.

Тя имаше право. По тялото на момчето се виждаше засъхнала кал и нещо мазно, а бедрото му бе издраскано. Нараненото място се бе зачервило и възпалило.

Малкият изглеждаше на не повече от три години. Когато Хоскинс се приближи до него, той се сниши над земята и се отдръпна рязко. После оголи горната си челюст, започна да фучи като котка. Докторът сграбчи с бързо движение двете му ръце и го вдигна от пода, макар че детето се гърчеше и пищеше.

– Дръжте го така – каза госпожица Фелоус. – Първо трябва да го изкъпем. Имате ли необходимите неща? Ако имате, нека да ги донесат. Отначало ще ми трябва помощ, за да го усмиря. После, за Бога, наредете да изчистят цялата тази мръсотия.

Сега вече се разпореждаше тя. Сама разбираше, че се справя много добре. И понеже пристъпи към задълженията си на медицинска сестра, а не остана в числото на стъписаните наблюдатели, погледна детето със спокойни очи... но веднага усети как я полазват тръпки на ужас. През мръсотията и писъците, през мятаните се крайници и безпомощните гърчове, взорът ѝ се избистри за онова, което сред тези хора единствено тя можеше да забележи. Самото дете.

То бе най-грозното малко момче, което някога бе виждала. Ужасно

уродливо – от безформената глава до кривите крака.

Едит изкъпа детето с помощта на трима мъже. В същото време други служители се суетяха в усилията си да почистят. Жената вършеше работата си без да продума, с нарастващо чувство на възмущение, ядосана от съпротивата и от писъците на детето, от пръските на сапунената вода, които ѝ се струваха направо непростойни.

Доктор Хоскинс бе намекнал, че детето не е хубаво, но думите му бяха твърде далеч от истината за тази отблъскваща уродливост. А и от малкия се носеше такава воня, че сапунът и водата едва успяваха бавно да я заличат.

Изпитваше огромно желание да тикне това създание в ръцете на доктора така както си бе сапунисано, след което да си тръгне. Но не го направи от професионална гордост. В края на краищата бе приела споруменето... А и в очите на Хоскинс сигурно щеше да се появи онзи хладен поглед, който отново щеше да я запита: „Само хубавите деца, така ли госпожице Фелоус?“

Хоскинс стоеше настрана от всички. Наблюдаваше ги невъзмутимо отдалеч. Когато срещаше погледа ѝ, по устните му се появяваше тънка усмивка, сякаш нейното възмущение го забавляваше.

Едит реши да потърпи още малко и после да напусне. Да го направи сега би означавало сама да се унизи.

После, когато малкият доби приемлив розов тен и замириса на ароматен тоалетен сапун, тя се почувства по-добре. Изтощен от писъците, той хленчеше, но очите му бързо и уплашено стрелкаха хората в стаята. Нямахше доверие в тях. След къпането ясно се открои мършавото му голямо тяло.

– Донесете нощница за детето! – отекна рязко гласът на госпожица Фелоус.

Исканата дреха се появи на мига. Сякаш всичко бе приготвено, но все пак нищо не се виждаше наяве преди тя да се разпореди; сякаш съзнателно оставяха всичко това в нейни ръце, не ѝ помагаха, за да я изпитат.

Журналистът, Девъни, се приближи до нея и каза:

– Аз ще го държа, госпожице. Не бихте могли да се справите без помощ.

– Благодаря – обърна се към него Едит.

Разигра се истинска битка, но накрая двамата нахлузиха нощницата

на малкия. А когато той се опита да я разкъса, жената го перна болезнено през ръцете.

Момчето почервеня, но не се разплака. Вторачи се в Едит и поляка плъзна разперените си пръсти по тъканта, по това чудато нещо.

„Така. Ами после какво?“ – мислеше отчаяно госпожица Фелоус.

Всички около нея изглеждаха като вцепенени, очакваха нейните нареждания... дори и грозният малчуган.

– Осигурили ли сте храна? Мляко? – запита рязко тя.

Имаше всичко. Веднага докараха подвижен кухненски комбайн с хладилно отделение, в което имаше три литра мляко; със затоплящ механизъм и изобилие от подсилващи средства под формата на витамини, плодови сиропи с медно-кобалтово-железни добавки, най-различни самозатоплящи се детски консерви и какво ли още не. Нямахме време да оглежда.

Като за начало Едит взе мляко, чисто мляко. Микровълновият нагревател го стопли до необходимата температура точно за десет секунди и се самоизключи. Тя наля малко в една чинийка, защото бе сигурна, че момчето е диво и няма да знае как се пие от чаша.

– Пий. Пий – подкани го жената. Направи и пантомима – как да вдигне млякото до устните си. Детето я проследи с поглед, но не помръдна.

Тогава сестрата пристъпи към директни действия. Хвана здраво с една ръка рамото на момчето и потопи другата в млякото. После прокара мократа си длан по устните му. Млякото започна да се стича по брадичката на детето. Едва тогава то нададе писък и прокара езиче по устните си.

Малкият се приближи до чинията, наведе се над нея, огледа се изпитателно, за да се увери, че не го дебне скрит враг, наведе се отново и жадно започна да лочи млякото, също като котка. Вдигаше доста шум. Но не посегна към чинийката.

Госпожица Фелоус не можа да прикрие отвращението си, за миг чувствата ѝ бяха изписани на лицето.

Девъни изглежда улови това мимолетното изражение и запита:

– Сестрата знае ли, доктор Хоскинс?

– Какво да зная? – обърна се към него решително жената.

Журналистът се поколеба, но докторът (по лицето му отново се появи онова едва забележимо насмешливо изражение) отвърна:

– Кажете ѝ де.

– Може би не подозирате, госпожице, но Вие сте първата

цивилизована жена в нашата история, която се грижи за неандерталче.

– Можехте и да ми кажете, докторе – извърна се рязко тя към него, обуздава до голяма степен гнева си.

– Защо? Какво значение има?

– Нали ми говорихте за дете?

– А това не е ли дете? Някога имали ли сте кученце или коте, госпожице Фелоус? Те да не би да са по-близо до човека? Ами ако беше новородено шимпанзе, щяхте ли да се отвратите? Вие сте медицинска сестра, госпожице Фелоус. В документите Ви е отбелязано, че сте работили три години в родилно отделение. Някога да сте отказвали да се грижите за новородени с недъзи?

Едит усети безсилието си.

– Можехте да ми кажете – каза тя отново, но вече не така наостървено.

– И щяхте ли да се откажете от тази работа? Сега отказвате ли се от нея? – докторът я изгледа хладно.

Девъни ги наблюдаваше от другия край на стаята, а неандерталчето, след като бе вече изгълтало млякото и облизало чинийката, вдигна изцапаното си лице и впери в нея широко отворените си очи.

Малкият посочи млякото и изведнъж взе да бълва серия от кратки, често повтарящи се звуци – гърлени викове и сложно цъкване с език.

– Виж ти, той приказва! – удиви се госпожица Фелоус.

– Така е – каза Хоскинс. – Хомо неандерталис не е обособен вид, по-скоро може да се каже, че е подвид на Хомо сапиенс. Защо да не говори? Сигурно иска още мляко.

Жената посегна машинално към шишето, но Хоскинс хвана бързо за китката:

– Чакайте, госпожице Фелоус. Кажете ми преди да продължим дали оставате на тази работа.

– А Вие няма ли да го нахраните, ако не остана? – освободи ръката си тя с досада. – Ще остана с него... за малко.

Едит наля отново мляко.

– Ще ви оставим при момчето, госпожице Фелоус – каза Хоскинс. – Това е единственият вход към Първо отделение на „Стаза“. Намира се под охрана и има сложен заключващ механизъм. Искам добре да го усвоите. Той, разбира се, ще различава отпечатъците от Вашите пръсти, както разпознава и моите. Пространство отгоре също е охранявано – докторът вдигна очи към мястото, където би трябвало да са таваните на кукления дом – и ние ще бъдем известени, ако тук се случи нещо

нежелателно.

– Заявявате ми, че ще бъда под наблюдение? – възмути се госпожица Фелоус, защото изведнъж си спомни как самата тя огледа вътрешността на стаите от балкона.

– Не, не – отвърна Хопкинс сериозно, – вашият личен живот ще бъде напълно неприкосновен. Наблюдението се изразява единствено в електронни изследвания, които ще бъдат анализирани от компютър. Тази нощ ще останете при малкия, госпожице Фелоус. И всяка нощ отсега нататък, докато не получите допълнителни указания. През деня ще сте свободна, имате право да определите свой собствен график, удобен за Вас.

– Но защо е всичко това, доктор Хоскинс? – Едит огледа кукления дом оздачена. – Опасно ли е момчето?

– Заради енергията, госпожице Фелоус. Той никога не бива да излиза от тези стаи. Никога. Нито за миг. По никаква причина. Дори и да става дума за живота му. Дори и ако Вашият живот зависи от това, госпожице Фелоус. Ясно ли е?

– Аз разбирам какво е заповед, доктор Хоскинс – жената вирна гордо брадичката си. – А и медицинските сестри са свикнали да поставят задълженията си над чувството за самосъхранение.

– Добре. Винаги можете да се свържете с нас, ако е необходимо.

Двамата мъже напуснаха кукления дом.

Госпожица Фелоус се обърна към момчето. То наблюдаваше нея, гледаше я с широко отворени очи, макар че в чинийката му имаше още мляко.

Едит положи доста усилия, за да му покаже как да поеме чинийката и да я поднесе към устните си. Детето се дърпаше, но вече й позволяваше да го докосва, без да крещи.

Уплашените му очи не се откъсваха от нея нито за секунда. То я дебнеше, дебнеше да улови едно-единствено погрешно движение. В един миг тя осъзна, че се старее да го успокои. Опитваше се бавно, много бавно да го помилва по косата, като му даваше възможност да следи всеки сантиметър от движението на ръката ѝ, да види, че нищо не го заплашва.

И за миг успя да го погали. Започна и да му говори тихо, мило. Знаеше, че то няма да разбере думите, но се надяваше гальовният ѝ тон да го успокои:

– Решила съм да ти покажа как да ползваш тоалетната, банята. Мислиш ли, че ще се научиш?

Детето отново започна да нарежда някаква фраза с много цъкания.

– Може ли да те хвана за ръка? – жената протегна своята, а малкият я изгледа и бавно посегна към нея. – Точно така.

Пръстите на момчето се доближиха на около два сантиметра от нейните и точно тогава то отдръпна рязко ръката си. Не посмя да я докосне.

– Така да е – реагира спокойно жената. – После ще опитаме отново. Искаш ли да седнеш тук? – тя потупа дюшека на леглото.

Занизаха се часове, а напредък в работата на медицинската сестра почти нямаше. Тя не успя да го научи за какво е банята, нито пък леглото. Когато му се приспа, то просто легна на голия под, а после с бързо движение се търкулна под леглото.

Едит се наведе да го види, а в очите на детето присветна някава искра, то отново зацъка с език.

– Добре, щом там ти е по-сигурно, спи под леглото.

Затвори вратата на спалнята и се отправи към кушетката, сложена за нея в по-голямата стая. По нейно настояване над кушетката опънаха импровизиран балдахин. „Тези глупави мъже ще трябва да сложат в стаята едно огледало, един по-голям шкаф и отделна баня, щом искат да нощувам тук“ – помисли си тя.

Не можеше да заспи. Все се напрягаше да чуе евентуални звуци от съседната стая. То не би могло да излезе оттам, нали? Стените са отвесни и недостъпно високи, но ако то се катери като маймуна? Е, Хоскинс каза, че и най-отгоре има уреди за наблюдение.

Дали това същество не е опасно? Дали не би могло да я нарани?

Сигурно Хоскинс е имал предвид друго. Иначе нямаше да я остави тук сама, ако...

Опити се да се присмее сама на себе си. Та това е само едно три-четиригодишно дете. И все пак тя не бе успяла да му изреже ноктите. Ако я нападне със зъби и с нокти, докато тя спи...

Дишането ѝ се учести. О, глупости, но все пак...

Напрегна слух до болка и този път чу шум от спалнята.

Момчето плачеше.

Не крещеше от страх или ярост, не викаше, не пищеше. То тихо плачеше и това бяха сърцераздирателни хлипове на едно много, много самотно дете.

За пръв път госпожица Фелоус си помисли с болка: „Горкото

създание!“

Та това бе едно малко дете. Какво значение имаше формата на главата му? Това бе едно дете, сиротно като никое друго дете. Не само че нямаше майка и баща, но не му бе останал и никой от себеподобните. Изтръгнато жестоко от времето си, то бе единственото създание от своя вид на света. Последното. Единственото.

Сърцето ѝ се сви още повече от жал по него и от срам заради собствената си жестокост. Едит придърпа нощницата си под коленете, а междувременно си помисли, че утре трябва да си донесе халат. Стана от леглото и влезе в спалнята.

– Момченце! – прошепна жената. – Момченце!

Понечи да пхне ръка под леглото, но се изплаши, че неандерталчето може да я ухапе и се отказа. Реши да запали лампата и да премести леглото.

Горкото създание се бе сгушило в ъгъла. Опряло плътно колене до брадичката си, то я гледаше със замъглени от сълзи и уплашени очи.

Слабата светлина не ѝ даваше възможност да види уродството му:

– Бедното момче, бедното момче – усети как първоначално се вцепени от ласкавия ѝ допир, но после се отпусна. – Горкото момче. Може ли да те прегърна?

Седна на пода до него и бавно започна да го гали по косата, по лицето, по ръцете. Тихо му запя бавна, спокойна песен.

Тогава то вдигна глава и се загледа в устните ѝ. Сигурно се чудеше на звуците.

Тя притегли детето по-близо до себе си, докато то я слушаше унесено. После бавно, внимателно притисна главата му до рамото си, сложи ръка под коленете му и го взе полека в скута си.

Продължи да пее все същия куплет, полюшвайки се напред-назад, напред-назад.

Детето престана да плаче и след малко по равномерно му дишане Едит разбра, че е заспало.

Жената бутна внимателно леглото отново до стената и сложи малкия в постелята. Зави го и се вгледа в лицето му: толкова бе кротко, този път тя видя в него само едно малко, заспало дете. Нямаше значение, че е страшно грозно. Наистина.

Отправи се към стаята си на пръсти, но изведнъж се помисли: „Ами ако се събуди?“

Върна се, въздъхна и успя да се пребори със самата себе си, за да легне до детето.

Леглото бе твърде малко и неудобно за нея. Но след миг детето мушна ръка в нейната и Едит най-после заспа.

На сутринта отвори очи и изведнъж се стресна: момчето я гледаше с широко отворени очи. Едит едва успя да удържи напирания в гърлото ѝ писък до гъгнив звук. Необходимо ѝ бе доста време, за да се събуди напълно и да си спомни, че вечерта легна при детето.

Бавно, без да откъсва очи от неговите, стъпи на пода с единия, а после и с другия крак. После хвърли бърз и неспокоен поглед нагоре, където би трябвало да е таванът и напрегна мускули, за да се махне оттук по-скоро. Но точно в този миг детето протегна късите си въздебелички пръсти и докосна устните ѝ. Дори заговори нещо.

Тя се отдръпна рязко от допира. На дневна светлина ужасната грозота на детето я шокира още по-силно.

Момчето произнесе отново някакви звуци и показа с ръка как сякаш от отворената му уста нещо излиза.

Госпожица Фелоус се досети какво може да означава жестът му:

– Искаш да пея ли? – гласът ѝ потреперваше.

Малкият не каза нищо, продължаваше да гледа настойчиво устните ѝ. Нямаше как, Едит поде песента от миналата вечер. Гласът ѝ звучеше малко фалшиво от напрежението, но грозното момче се усмихваше. То се поклащаше тромаво, улавяше горе-долу ритъма и издаваше кратки гърлени звуци, които биха могли да минат и за наченки на смях.

Жената си отдъхна: оказа се, че музиката е способна да омае дори едно диво същество. Имаше вероятност да ѝ помогне...

– Почакай малко, докато се приготвя. Връщам се след минута. После ще ти направя закуска.

Бързаше, защото през цялото време съзнаваше, че над главата си няма таван. Момчето остана в леглото и продължи да я гледа, когато тя се показваше. Тогава тя се усмихваше и му махаше с ръка. Накрая то ѝ отвърна по същия начин, а тя остана много доволна от жеста му.

– Искаш ли овесени ядки с мляко? – пригответи закуската за миг и кимна на детето да дойде.

Госпожица Фелоус не разбра дали малкият осъзна жеста ѝ или тръгна, поведен от аромата на храната.

Опита се да му покаже как да борави с лъжицата, но детето се дръпна изплашено от нея. „Има още време“ – помисли си жената и реши засега да го накара единствено да вдигне купичката с две ръце. Макар и

доста непохватно, то все пак се справи – по-голямата част от храната попадна в стомаха му. А с останалата се изцапа невъобразимо.

Този път му наля мляко в чаша. Малкият взе да скимти, когато не успя да си пъкне лицето през твърде тесния отвор. Жената хвана ръката му и склочи пръстите му около чашата. После го накара да я поднесе към устните си.

Отново стана голяма цапаница, но отново по-голямата част от млякото попадна където трябваше. Пък и госпожица Фелоус бе привикнала на цапаници.

Приучаването към банята, за нейно учудване и облекчение, не се оказва така отчайващо страшно. Малкият разбра какво се иска от него.

– Добро момче, умно момче – заговори му тя и осъзна как неочаквано за самата себе си започна да го гали по главата.

И за огромно удоволствие на госпожица Фелоус, детето се усмихна.

„Когато се усмихва, е напълно поносим – помисли си тя. – Наистина.“

По-късно пристигнаха господата от медиите.

Тя прегърна момчето, а то се вкопчи обезумяло в нея, докато пред отворената врата на кукления дом журналистите подготвиха камерите си за работа. Суматохата изплаши детето, то започна да плаче, но на госпожица Фелоус ѝ позволиха да го отведе в съседната стая едва след десет минути.

Тя се появи отново, пламнала от възмущение, излезе от апартамента (за пръв път от осемнайсет часа насам) и затвори вратата.

– Мисля, че толкова ви стига. Сега ще ми трябва известно време, за да го успокоя. Тръгвайте си.

– Добре, добре – обади се господинът от „Times Herald“.

– Но все пак, това наистина ли е неандерталец или тук някой си прави шега?

– Уверявам ви – разнесе се изведнъж гласът на Хоскинс, – че няма никаква шега. Детето е истински Хомо неандерталис.

– Момче ли е или момиче?

– Момче – отвърна припряно госпожица Фелоус.

– Момче-маймуна – уточни журналистът от „News“. – Ето това имаме тук. Момче-маймуна. Какво прави то, сестра?

– Същите неща, каквито прави едно малко момче – сопна се госпожица Фелоус, подразнена от това, че трябва да се защитава – и не е момче-маймуна. Името му е... името му е Тимоти, Тими... и

поведението му е съвсем нормално.

Избра случайно името. Просто им каза първото, което ѝ хрумна.

– Тими, момчето-маймуна – повтори господинът от „News“ и, както се оказа по-късно, детето стана известно в цял свят с името „Тими, момчето-маймуна“.

– Докторе, какво смятате да правите с момчето-маймуна? – обърна се господинът от „Globe“ към Хоскинс.

– Целта на моя план бе осъществена, щом доказах, че е възможно да го доведе тук. Но предполагам, че антрополозите ще проявят към него огромен интерес, физиолозите също. В края на краищата имаме на разположение едно същество, чието развитие е стигнало едва до зората на очовечаването. От него ще трябва да научим още много за себе си и за нашите предци.

– Колко време ще го задържите?

– Докато мястото, което то сега заема, стане за нас по-ценно от самото него. Предполагам, че ще ни бъде необходимо доста време.

– Може ли да го изведете оттук, за да включим подходяща апаратура и да го заснемем на открито, да направим истинско шоу? – запита представителят на „News“.

– Съжалявам, но детето не бива да напуска „Стаза“.

– Какво всъщност е „Стаза“?

– А – Хоскинс си позволи една от своите едва уловими усмивки, – ще се наложи дълго да ви обяснявам, господа. В „Стаза“ времето, според нашите разбирания, не съществува. Тези помещения се намират в един невидим балон, за който не би могло да се каже, че е част от нашата Вселена. Ето защо бе възможно да измъкнем детето от времето такава, каквото си беше.

– Чакайте, чакайте – обади се недоволен господинът от „News“, – какви ги говорите? Нали сестрата влиза и излиза?

– Всеки един от вас също може да го направи – заяви сериозно Хоскинс. – Тогава Вие бихте се придвижвали успоредно на линиите в едно временно силово поле и не би имало нито струпване, нито загуба на огромна енергия. Докато детето е взето от далечното минало. То е пресякнало линиите и е било заредено с голям времеви потенциал. За да го преместим в нашия свят, в нашето време, ще ни потрябва толкова енергия, която е в състояние да изпепели всеки електропровод тук и вероятно да изчерпи цялата енергия на град Вашингтон. Затова се наложи да приберем дори остатъците от жизнената среда на детето, които достигнаха до нас заедно с него. Ще трябва да се освободим от тях малко по малко.

Журналистите записваха всяка дума на Хоскинс. Не разбираха нищо от обяснението му и бяха сигурни, че читателите също няма да го разберат. Но важното бе всичко да звучи по научному.

– Ще можем ли да се свържем с вас довечера за едно интервю по всемирния ефир? – запита господинът от „Times Herald“.

– Да – отговори Хоскинс веднага и всички представили на медиите си тръгнаха.

Госпожица Фелоус ги проследи с поглед. Тя разбра от обясненията за „Стаза“ и за временното силово поле толкова, колкото и самите журналисти, но то ѝ бе достатъчно. Значи затворничеството на Тими (изведнъж си даде сметка, че мисли за момчето като за Тими) бе неизбежно, а не – наложено своеволно от Хоскинс. Очевидно не бе възможно да му позволят да напусне „Стаза“. Никога. Горкото дете. Горкото дете.

В този миг до съзнанието ѝ достигна неговият плач и тя побърза да влезе, за да го утеши.

Госпожица Фелоус нямаше възможност да гледа предаването с участието на Хоскинс. Макар че интервюто бе излъчено във всички точки на света, видяха го дори на първия пост на Луната, то не достигна до апартамента, в който живееше госпожица Фелоус и малкото грозно момче.

Но на следващия ден ученият сам дойде при тях сияен, радостен.

– Добре ли мина интервюто? – запита го младата жена.

– Изключително беше. А как е... Тими?

– Доста умело се справя – госпожица Фелоус остана много доволна от това, че той нарече детето по име. – Хайде ела, Тими, господинът е добър, няма да ти направи нищо лошо.

Но Тими не мърдаше от другата стая. Иззад вратата се виждаше само една къдрица от рошавата му коса и от време на време по някое угълче на очите му.

– За отбелязване е, че свиква изумително бързо – продължи жената. – Той е доста схватлив.

– Учудена ли сте?

Тя се поколеба за миг, а после каза:

– Да, учудена съм. Изглежда съм го смятала за момче-маймуна.

– Момче-маймуна или не, той направи нещо изключително за нас. Прослави компанията „Стазис“. Дойде нашето време, госпожице Фелоус, дойде – ученият изглежда трябваше да излее пред някого

възторжените си чувства, та било и пред нея.

– Наистина ли? – интересът ѝ го подтикна да продължи.

– От десет години едва свързваме двата края. Измъкваме средствата пени по пени, откъдето смогнем. И трябваше да хвърлим всички сили за един голям удар. Или всичко, или нищо. И когато казвам „всички сили“, наистина е така. Този опит да доведем един неандерталец глътна всичките ни пари до последния цент. И каквото бяхме взели назаем, и каквото бяхме откраднали. Част от средствата наистина бяха откраднати... средства за други проекти, които ние използвахме за последния опит без разрешение. Ако този експеримент не бе успял, с мен щеше да е свършено.

– Затова ли тук няма тавани? – запита неочаквано госпожица Фелоус.

– А? – Хоскинс погледна нагоре.

– Не стигнаха пари за тавани, така ли?

– О! Причината не е само в парите. Ние не знаехме предварително какъв ще е неандерталецът. Все още се ориентираме не особено точно във времето, а той можеше да се окаже едър и свиреп. Имаше вероятност да се наложи да го укротяваме от разстояние, като животно в клетка.

– Но тъй като не се оказа така, предполагам, че сега можете да достроите таваните.

– Вече – да. Сега имаме много пари. Отвсякъде ни обещават средства. Всичко е чудесно, госпожице Фелоус.

Широкото лице на учения сияеше от усмивка, която дълго не угасна дори след като той си тръгна – сякаш се усмихваше не само лицето, но и гърбът му.

„Колко приятен мъж е, когато не е напрегнат и забрави, че е учен“ – помисли си Едит.

И тогава ненадейно се запита дали е женен, но побърза да пропъди тази мисъл, засрамена от самата себе си.

– Тими – повика тя детето. – Ела при мен, Тими.

През следващите месеци у госпожица Фелоус нарасна усещането, че става неделима част от „Стаза“. Дадох ѝ малък кабинет, на чиято врата бе изписано името ѝ. Кабинетът бе съвсем наблизо до куклената къща (Едит винаги наричаше така стаза-балона на Тими). Заплатата ѝ бе солидно увеличена. Кукленият дом най-после бе покрит, обзаведоха

стаите с повече и по-красиви мебели, направиха втора баня... Независимо от всички подобрения, Едит получи отделен апартамент на територията на института и вече не оставаше всяка нощ при Тими. В куклената къща и нейния апартамент бе инсталиран интерком, с който момчето се научи да борави много бързо.

Госпожица Фелоус свикна с Тими. Дори престана да забелязва грозотата му. Докато един ден се улови, че наблюдава едно обикновено момче на улицата. Стори й се, че високото му заоблено чело е отблъскващо. Вирната му брадичка също не й хареса. Усети, че е като омагьосана от „чара“ на първоначално ужасяващата я неандерталска уродливост и едва успя да се отърси от него.

По-приятно й бе да привикне към посещенията на Хоскинс. Той идваше от време на време – очевидно му се искаше понякога да бяга от все по-тежките задължения на ръководител на компанията „Стаза“. А и проявяваше видимо емоционалния си интерес към детето, което стана причина нещата да тръгнат така добре. Но на госпожица Фелоус й се струваше, че ученият също така изпитва удоволствие от разговорите с нея.

(Междувременно тя научи някои неща за Хоскинс. Изнамерил метод за анализ на отразения мезонен лъч, който прониква в миналото; изнамерил също така метод за създаване на стаза-пространство; колкото до студенината му, тя бе единствено в резултат на усилието му да прикрие добротата си; и, а-а-а, да, Хоскинс беше женен.)

Онова, към което госпожица Фелоус не можа да привикне, бе фактът, че участва в научен експеримент. Независимо от всичко, което правеше, Едит се чувстваше лично ангажирана до такава степен, че стигаше до кавги с физиолозите.

При едно от посещенията си Хоскинс я видя обзета от неистово желание да ги убие всичките наред: те нямали право, те нямали никакво право... нищо, че то било неандерталче, нали не било животно... Жената изпроводи физиолозите с поглед, изпълнен със заслепяваща ярост. Тя продължи да ги гледа така известно време през отворената врата и да се вслушва в хлипанията на Тими. Едва тогава забеляза, че пред нея стои Хоскинс. Възможно бе да е там от няколко минути.

– Може ли да вляза? – запита ученият.

Тя кимна рязко в знак на съгласие и се спусна към Тими. Детето се вкопчи в нея, малките му, криви, тънички, застрашително тънички крачета се обвиха около тялото й.

Хоскинс го наблюдава известно време, след което каза мрачно:

– Изглежда доста нещастен.

– Вината не е негова – отвърна госпожица Фелоус. – Те всеки ден го мъчат с техните кръвни картини и сонди. Тъпчат го с някакви изкуствени храни, каквито аз не бих давала и на едно прасе.

– Както знаете, хората не могат да бъдат подлагани на такива изпитания.

– Но нямат право да ги прилагат и на Тими. Доктор Хоскинс, не може така, настоявам да го знаете. Казахте ми, че идването на Тими е прославило компанията „Стаза“. Ако сте му поне малко благодарен, то тогава ще държите онези настрана от бедното създание. Поне докато порасне толкова, че да разбира малко повече. След поредните ужасни изпитания той сънува кошмари, не може да спи. И да знаете, предупреждавам Ви – яростта ѝ изведнъж избуя до връхната си точка, – повече няма да ги пусна тук.

Жената осъзна, че бе изкрещяла последните думи, но явно не можеше повече да се сдържа. После добави по-кратко:

– Зная, че е неандерталец, но има много неща от техния живот, които ние не оценяваме. Аз четох за тях. Разбрах, че са имали своя култура. Някои от най-великите човешки открития са станали през епохата на неандерталците. Например опитомяването и отглеждането на животните за стопански цели, колелото, различни начини за обработка на камък. Те са имали дори духовен живот. Погребвали са мъртвите и са слагали в гроба вещите на умрелия, така са изразявали вярата си в задгробния живот. Така се поражда мисълта, че те са създали религията. Това не означава ли, че Тими има право на човешко отношение?

Едит потупа ласкаво момчето по дупето и го отпрати в детската стая да си играе. Когато детето влезе, Хоскинс видя през отворената врата част от играчките и се усмихна леко.

– Горкото дете заслужава да си има играчки – взе да се оправдава госпожица Фелоус. Те са всичко, което има, освен че ги заслужава заради всичко, което трябва да изтърпи.

– О, аз нямам нищо против, уверявам ви. Само си помислих колко сте се променили Вие самата от онзи първи ден – тогава се разгневихте до възбод, че съм Ви натрапил едно неандерталче.

– Сигурно не съм го направила съзнателно – промълви госпожица Фелоус и притихна.

– На колко години смятате, че е то, госпожице Фелоус? – Хоскинс реши да промени темата.

– Не мога да кажа, защото не зная как се развиват неандерталците. Ако се съди по ръста му, би трябвало да е на не повече от три години,

но неандерталците са по-дребни от нас. А и поради всички онези опити, на които го подлагат, той сигурно не расте. Ако се има предвид обаче как учи английски, бих казала, че отдавна е минал четирите.

– Какво говорите? Не съм забелязвал в докладите да пише нещо за обучение по английски.

– Той не разговаря с никого, освен с мен. Поне засега. От другите се страхува ужасно, нищо чудно. Но може да поиска определена храна, да се грижи изцяло сам за тоалета си. И разбира почти всичко, което му казвам. Сигурна съм в още нещо – жената впи пронизателен поглед в него, опитвайки се да прецени дали сега му е времето, – неговото развитие може и да не продължи.

– Защо?

– Всяко дете има нужда от стимули, а това живее в пълна изолация. Правя каквото мога, но аз не съм с него през цялото време, а и не мога да му заменя целия останал свят. Искам да Ви кажа, доктор Хоскинс, че Тими има нужда от друго момче, с което да си играе.

– За беда той е съвсем сам – кимна разбиращо ученият. – Горкото дете.

При тези думи госпожица Фелоус изпита отведнъж топли чувства към учения:

– Тими Ви е наистина симпатичен, нали? – толкова ѝ бе хубаво, че още някой питае същите чувства към детето.

– О, да – Хоскинс бе свалил защитната си студена маска и тя видя колко са уморени очите му.

При това положение Едит се отказа от плана си.

– Изглеждате уморен, доктор Хоскинс – в гласа ѝ прозвуча загриженост.

– Така ли, госпожице Фелоус? В такъв случай ще трябва да се постарая да изглеждам по-бодър.

– Предполагам, че в компанията „Стаза“ сега кипи безспирен труд и Вие сте претрупан с работа.

– Права сте – Хоскинс не можеше да не се съгласи с нея и присви рамене примиренчески. – И животни, и растения, и минерали трябва да бъдат изследвани, без да подценяваме нито едно от тях. Госпожице Фелоус, според мен Вие не сте виждали още нашите колекции.

– Наистина не съм... Но не защото не се интересувам от тях, просто бях много заета.

– Е, сега не сте толкова заета. Утре в одинайсет ще дойда да Ви взема и лично ще Ви ги покажа – реши изведнъж той. – Какво ще кажете?

– С удоволствие – усмихна се тя щастливо.

В отговор той също се усмихна, кимна за довиждане и излезе.

През останалата част от деня госпожица Фелоус си тананикаше радостно от време на време. Наистина... смешно е да си мисли така, но всъщност ѝ се стори, че двамата... почти си уговориха среща.

На следващия ден той дойде точно навреме, усмихнат и ласкав. Тя бе сменила сестринската си престилка с рокля. Естествено дрехата бе със строга кройка, но Едит от години не се бе чувствала така женствена.

Той направи сковано съдържан комплимент за тоалета ѝ, а тя го прие с премерена изисканост. „Наистина чудесно начало – помисли си тя, но после се размисли: – Всъщност начало на какво?“

Побърза да каже довиждане на Тими, да го успокои, че ще се върне скоро, за да потисне тези свои хрумвания. И не излезе, докато не се увери, че детето знае какво има за обяд и къде е храната.

Хоскинс я заведе в новото крило, където тя още не бе ходила. Там все още се носеше мирисът на нещо ново, чуваше се и приглушен шум от строителни работи – сигурен знак, че корпорацията разширява това крило от сградата.

– Животни, растения и минерали – Хоскинс повтори думите си от предишния ден. – Животните са ето там, те са нашата най-внушителна колекция.

Пространството бе разделено на много помещения, всяко от които бе самостоятелен стаза-балон. Хоскинс я заведе до един от тях и Едит погледна вътре през прозорчето. Пред очите ѝ изникна и я удиви някакво люспесто, опашато пиле. То се носеше на двата си тънки крака, тичаше от стена до стена и въртеше насам-натам малката си птича глава, върху която се мъдреше някакво костно образование като гребен на петел. Лапичките на малките му предни крайници постоянно се свиваха и отпускаха.

– Това е нашият динозавър – обясни Хоскинс. – Имаме го от няколко месеца. Не зная кога ще можем да се лишим от него.

– Динозавър ли?

– Да не би да очаквахте някой гигант?

– Ами, повечето хора така си мислят, а всъщност аз зная, че някои динозаври са дребни – жената се усмихна и на бузите ѝ се появиха трапчинки.

– Ние искахме точно такъв дребосък, уверявам Ви. Той почти през

цялото време е подложен на изследвания, но изглежда сега са му дали малка почивка. Има интересни разкрития. Например, оказа се, че нашият екземпляр не е съвсем студенокръвен. Той притежава макар и несъвършената способност да поддържа температурата на тялото си малко по-висока от тази на средата, в която живее. Но не случихме, защото динозавърът е мъжки. Откакто се сдобихме с него, все се опитваме да намерим и една женска, но засега не успяваме.

– А защо ви е женска?

– За да сме сигурни, че ще получим оплодени яйца и малки от динозавър – усмихна се лукаво Хоскинс.

– Да, разбира се.

После отидоха в отделението с трилобитите.

– Това е професор Дуейн от Университета Вашингтон. Специалист по ядрена химия. Доколкото си спомням, той определя коефициента на изотопите на кислорода във водата – показва й Хоскинс един от учените.

– А защо?

– Става дума за праисторическа вода, поне на около половин милион години. Нивото на изотопите на кислорода в нея показва температурата на океана по онова време. Самият професор Дуейн не се интересува от трилобитите, но други учени се занимават с тяхната дисекция. Те имат късмет, защото се нуждаят единствено от скалпел и микроскоп. А Дуейн е принуден да работи с огромен спектрограф. Всеки път, когато провежда експеримент, той го докарва, настройва...

– Защо е всичко това? Не може ли...

– Не, не може. Той няма право да изнася нищо от това помещение.

В отдела за трилобити бяха разположени също така образци от праисторически растителен свят и отломки от скални образувания. Имаше зеленчуци, минерали. Всеки екземпляр си имаше своя изследовател. Тук бе като в музей, но един оживял музей, който бе превърнат в център за активни научни изследвания.

– И Вие трябва да отговаряте за всичко това, доктор Хоскинс?

– Да, госпожице Фелоус, но – само като цяло. Благодаря на небесата, че си имам подчинени. Самият аз се интересувам изцяло от теоретичните аспекти на работата: естеството на времето, процеса на мезонната интертемпорална ориентация и така нататък. Но бих заменил всичко това срещу една методика за откриване на обекти, които да не са по-стари от десет хиляди години. Ако можехме да проникнем в близките до нас времена...

Хоскинс изведнъж замълча – прекъсна го някакъв шум. Край едно

от отдалечените помещения се разнесе тънък свадлив глас. Ученият се намръщи, промърмори едно „извинете ме“ и побърза да види какво става.

Госпожица Фелоус го последва, като се стараеше да не изостава.

– Необходимо е да довърша опитите по някои съществени аспекти на работата си – твърдеше нервно един възрастен мъж с оредяла брадичка и зачервено лице. – Не разбирате ли това?

Един от техниците, облечен в униформени дрехи с инициалите на компанията, се обърна към директора:

– Доктор Хоскинс, на професор Адемевски още в самото начало му бе обяснено, че обектът на проучване може да остане тук само две седмици.

– Тогава не знаех колко време ще ми е нужно за изследване. Аз не съм пророк – разпали се още повече Адемевски.

– Разбирате, професоре, че разполагаме с ограничена площ. А трябва да си набавяме най-различни образци. Необходимо е това парче халкопирит да бъде върнато обратно. Имаме други учени, които очакват следващите образци.

– Тогава защо да не си го взема? Позволете ми да го изнеса оттук.

– Вие знаете, че не можете да го вземете.

– Та това е само едно парче халкопирит, едно нищожно петкилограмово парче. Защо да не мога?

– Не можем да си позволим никакво пилеене на енергия – тонът на Хоскинс прорязва слуха им. – Знаете това.

– Работата е там, доктор Хоскинс – намеси се техникът, – че професорът се опита да изнесе камъка, пренебрегвайки разпоредбите. Аз за малко не пробих стаза-пространството, без да зная, че той е вътре.

Настъпи мълчание. След няколко мига доктор Хоскинс се извърна рязко към професора:

– Така ли е, професоре? – гласът му прозвуча ледено учтив.

– Не виждах нищо страшно... – закашля се Адемевски. Тогава Хоскинс посегна към един шнур, който висеше на една ръка разстояние извън помещението с халкопирита и го дръпна.

Госпожица Фелоус бе надникнала, за да разгледа парчето камък, което с нищо не привличаше прогледа, но бе станало причина за спора. Точно в този миг камъкът изчезна и тя ахна от изумление. Помещението бе празно.

– Професоре, вашето разрешително за изследователска работа в „Стаза“ ще бъде отнето завинаги. Съжалявам.

– Ама чакайте...

– Много съжалявам. Вие нарушихте едно от основни те правила.

– Ще се оплача на Интернационалната Асоциация...

– Оплачете се. В случай като този ще се убедите, че никой не може да ми нарежда.

Без да се повлияе от протестите на професора, Хоскинс се обърна решително към Едит и с все още побеляло от гняв лице запита:

– Бихте ли обядвали с мен, госпожице Фелоус?

Мина доста време преди двамата да се срещнат отново. Виждаха се случайно, когато се разминаваха бързо по коридорите. Тя понякога съжаляваше, че стана така друг път, щом Тими ставаше по-тъжен или с часове стоеше умълчан край прозореца, от който не се виждаше почти нищо, нейната ярост избуяваше: „Глупак!“

С всеки ден говорът на Тими ставаше все по-гладък и по-ясен. Госпожица Фелоус усещаше в произношението му известна мекота и завалняне на думите. Но тези дефекти не я дразнеха, те ѝ бяха мили. Когато се вълнуваше, детето отново започваше да цъка с език, но това се случваше все по-рядко. Навярно вече забравяше времето, от което бе дошъл... виденията за него сигурно се връщаха само в сънищата му.

Колкото по-голямо ставаше детето, толкова по-малко се интересуваха от него физиолозите, но нарастваше вниманието на психолозите. Едит не бе сигурна дали предпочита новата група учени. Нямах ги вече иглите, инжекциите, изследването на всякакви секрети, специалните диети. Но сега Тими бе принуден да преодолява всевъзможни препятствия преди да се добере до храна и вода. Трябваше да повдига някакви плоскости, да премества разни греди, да достига въженца. А слабите електрически шокове му причиняваха болка и детето започваше да плаче. В такива моменти госпожица Фелоус я обземаше лудост.

Тя не искаше да моли Хоскинс да се намеси, нито искаше да се чувства принудена да го търси, защото всеки път, когато си помислеше за него, виждаше пред себе си онова изражение на лицето му от последната им среща в ресторанта. Тогава очите ѝ се навлажняваха и тя започваше да си повтаря: „Ама че глупав, глупав човек!“

Един ден неочаквано чу гласа на Хоскинс пред вратата на кукления дом:

– Госпожице Фелоус!

Едит излезе, но от нея лъхаше студенина. Приглади сестринската

си престилка и когато вдигна очи, видя пред себе си една слаба, не много висока жена. Русата ѝ коса и бялата ѝ кожа създаваха впечатление за крехкост. Зад гърба ѝ се криеше кръглолико дете на около четири годинки, с големи очи. То стоеше вкопчено в полата на жената.

– Скъпа, това е госпожица Фелоус, сестрата, която се грижи за момчето. Госпожице Фелоус, това е жена ми – представи ги една на друга Хоскинс.

Такава, значи, била жена му! Беше си я представяла съвсем друга. Но, какво пък, защо да не е такава? Мъж като Хоскинс би избрал, естествено, някакво хилаво създание, за да изпъква самият той. Щом като това си е пожелал...

– Добър ден, госпожо Хоскинс – Едит направи усилие да я посрещне делово. – Момченцето... да не би да е Ваше?

Ето ти изненада! Беше си представяла Хоскинс като съпруг, но не и като баща, освен ако... Внезапно улови тежкия поглед на Хоскинс и се изчерви.

– Да, това е моето момче, Джери – отговори ученият. – Хайде поздрави госпожица Фелоус, Джери.

Дали не наблегна малко на думата „това“? Дали не иска да ѝ внуши, че този е неговият син, а не...

Джери се дръпна, вкопчи се още по-силно в полата на майка си и измрънка нещо за поздрав. Очите на госпожа Хоскинс шареха да видят стаята зад госпожица Фелоус, търсеха нещо.

– Е, да влезем – подкани ги Хоскинс. – Хайде, скъпа. На прага се чувства леко неразположение, но после минава.

– Да не би да искате и Джери да влезе? – запита Едит.

– Разбира се. Той ще бъде другарче на Тими. Нали казахте, че Тими има нужда да си играе с някое дете. Или сте забравили?

– Но... – тя го изгледа слисана, стъписана до немай къде. – Вашето момче ли?

– А чие друго? – сопна ѝ се Хоскинс. – Нали това искахте. Хайде влизай, скъпа. Влизай.

Госпожа Хоскинс с видимо усилие взе Джери на ръце и прекрачи нерешително прага. Момчето за миг се сви, усещането при влизането в стаза-пространството му бе неприятно.

– Тук ли е съществото? – запита с тънък глас госпожа Хоскинс. – Не го виждам.

– Тими, излез – извика Едит.

Детето веднага се показа иззад вратата и се ококори, щом видя

малкия гостенин. Мускулите по ръцете на госпожа Хоскинс видимо се напрегнаха.

– Джералд, сигурен ли си, че е безопасно?

– Ако имате предвид Тими – обади се веднага господаркица Хоскинс, – разбира се. Той е кротко малко момче.

– Но той е ди... дивак.

Ето ги пак приказките за момчето-маймуна от вестниците!

– Той не е дивак – убедителната интонация на Едит би трябвало да ѝ втъпни смисъла на тези думи. – Той е точно толкова спокоен и разсъдлив, колкото може да бъде едно дете на пет години и половина. Много великодушно от Ваша страна, госпожо Хоскинс, че сте съгласна вашето момче да си играе с Тими. Само, моля Ви, не се страхувайте.

– Не бих казала, че съм съгласна – в тона на госпожа Хоскинс се прокраднаха малко по-горещи нотки.

– Нали се разбрахме, скъпа – каза Хоскинс. – Хайде да не започваме пак спора. Пусни Джери.

Жената отави момчето на пода и то се притисна отново към нея, вперило поглед в очите, които го наблюдаваха съща така настойчиво от съседната стая.

– Ела, Тими – повика го Едит. – Не се страхувай.

Детето бавно направи няколко крачки. Хоскинс се наведе, за да откопчи пръстите на сина си от полата на майка му.

– Отдръпни се, скъпа, дай на децата възможност да се опознаят.

Малчуганите застанаха един срещу друг. Макар и по-малък, Джери бе с няколко сантиметра по-висок, на фона на неговата стройна фигура и високо вдигната овална глава грозотата на Тими изведнъж изпъкна със същата сила като през първия ден в „Стаза“.

Устните на господаркица Фелоус затрепериха.

Първо се чу тъпичкото детско гласче на малкия неандерталец:

– Как се казваш?

После Тими неочаквано доближи глава до гостенчето, сякаш за да го огледа по-добре.

Джери се стресна и го блъсна силно, Тими се търкулна на пода, след което двамата заплакаха. Госпожа Хоскинс грабна детето си, а Едит пламна от гняв, но не даде воля на негодуванието си, а взе Тими на ръце и започна да го успокоява.

– Те просто инстинктивно не се харесват – заяви заключението си госпожа Хоскинс.

– Не по-инстинктивно от кои да са две деца – отвърна уморено

мъжът ѝ. – А сега остави Джери и му дай възможност да свикне с обстановката. Най-добре е всички да излезем. Госпожица Фелоус ще дойде след малко в кабинета ми с Джери и аз ще наредя някой да го отведе вкъщи.

Двете деца прекараха следващия един час изплашени едно от друго. Джери плачеше за майка си, удряше госпожица Фелоус, но накрая се залъга с една близалка. Тими се залиса със своята близалка и когато ми на един час, Едит успя да ги накара да си играят с еднакви кубчета, макар и в различни ъгли на стаята.

Тя бе готова да благодари на Хоскинс със сълзи на очи, когато отведе Джери при него.

Търсеше най-подходящите думи, но официалният му тон я скова. Вероятно не можеше да ѝ прости, че го накара да се почувства като жесток баща. Вероятно бе довел собственото си дете, с намерението да покаже какъв добър баща е на Тими и в същото време да подчертае, че тя не може току-така да го нарочи за негов баща.

– Благодаря Ви – едва успя да промълви Едит. – Много Ви благодаря.

– Няма защо – на свой ред събра сили той. – Не е нужно да ми благодарите.

Така Джери започна да идва два пъти в седмицата по един час, а след време увеличиха престоя му до два часа. Децата научиха имената си, свикнаха едно с друго и започнаха да си играят.

Но още след първия прилив на благодарност госпожица Фелоус усети неприязън към Джери. Той бе по-едър, по-тежък, все водеше играта и се стараше винаги да подчини Тими на своите желания. Едит се успокояваше единствено с мисълта, че независимо от трудностите, Тими с все по-голяма радост очаква идването на другарчето си. „Та той си няма нищо друго“ – казваше си тя и сърцето ѝ се късаше от мъка.

Веднъж, докато ги наблюдаваше, си помисли: „Двете деца на Хоскинс. Едното е от жена му, а другото е от «Стаза».“

Ами тя самата...

„Господи, та аз ревнувам!“ – притисна тя засрамена слепоочията си с юмруци.

– Госпожице Фелоус – заговори ѝ тихо Тими (тя, съвсем разумно, не позволяваше на детето да я нарича по друг начин), – аз кога ще

тръгна на училище?

Жената погледна в кафявите очи, изпълнени с копнеж и ласкаво прокара пръсти през гъстата му къдрава коса. От целия му вид прическата бе най-неугледна, защото Едит сама го подстригваше, докато той се въртеше неспокойно под ножицата. Не търсеше помощта на специалист – нейното неумело подстригване прикриваше уродството на главата му.

– Как така си чувал за училището?

– Джери ходи на училище. Детс-ка гра-ди-на – старателно произнесе думите той. – На много места ходи. Навън. Кога ще мога да излизам навън, госпожице Фелоус?

Сякаш едно малко детско нокътче зачопли душата ѝ. Тя съзнаваше, че няма как детето да не научава все повече и повече за света отвън, в който самото то никога нямаше да направи и крачка.

– Виж ти, а какво ще правиш в детската градина, Тими? – жената се стараяше гласът ѝ да звучи весел.

– Джери казва, че играят различни игри, имат си ленти с картинки. Казва, че там има много деца. Той казва... той казва... – детето се замисли, а после въодушевено вдигна и двете си ръце с разперени пръстчета. – Казва ей толкова много.

– Искаш ли да имаш ленти с картинки? Аз ще ти донеса. Много хубави. И ленти с мелодийки.

Така Тими временно се успокои.

Разглеждаше филмчета, докато Джери го нямаше, а госпожица Фелоус му четеше с часове обикновени книжки

Дори и в най-леките приказки имаше толкова много неща за обясняване, толкова много неща, които се намираха извън неговите три стаи. Сега, когато научаваше повече за външния свят, Тими започна да сънува по-често.

Сънищата му бяха винаги едни и същи, все виждаше света отвън. На сутринта се опитваше запъвайки се, да ги разказва на госпожица Фелоус. В сънищата си той се виждаше навън, едно кухо „навън“, в което обаче имаше много простор, деца и странни, неописуеми неща. Излезли от книгите, не особено добре разбрани, те все още не бяха усвоени от съзнанието му. Сред тях имаше и някои предмети от далечните, смътни неандерталски спомени.

Но децата и предметите не го допускаха до себе си и макар че всичките бяха в един и същи свят, той никога не бе част от него. Оставаше все така сам, в затворническата си стая... С това видение сънищата на детето свършваха и започваха истинските сълзи.

Госпожица Фелоус се стараяше да приема със смях тези сънища, но имаше нощи, през които и тя плачеше в своя апартамент.

Един ден, докато му четеше, Тими пхна ръка под брадичката ѝ и повдигна леко главата ѝ, за да откъсне очи от книгата.

– Откъде знаете какво да казвате, госпожице Фелоус?

– Виждаш ли тези знаци? Те ми казват. Тези знаци правят думите.

Той се вторачи в тях, оглежда ги дълго, с любопитство и накрая взе книгата от ръцете ѝ.

– Някоя от тези знаци са еднакви – забеляза детето.

Неговата наблюдателност я зарадва. Жената се засмя доволно:

– Да, еднакви са. Искаш ли да ти покажа как се правят?

– Да. Тази игра ще е хубава.

Досега не се бе сетила, че той може да се научи да чете. Не го вярваше до мига, в който той започна да чете от една книжка.

Седмици по-късно необичайните резултати от тази непостижима в началото игра я поразиха. Тими седеше в скута ѝ и четеше дума по дума от една детска книжка. Той четеше!

– Знаеш ли какво, Тими – скочи Едит, изведнъж озарена от някаква идея, – аз ей сега ще се върна. Трябва да отида при доктор Хоскинс.

Развълнувана почти до умопомрачение, тя смяташе, че може да се опълчи срещу нещастieto на Тими. Щом той не може да излезе и да отиде при света, тогава нека светът бъде пренесен в тези стаи – целият свят в книги, филми, звуци. Той трябва да получи образование, достойно за неговите възможности. Светът му дължи поне това.

Настроението на Хоскинс по странно съвпадение напълно отговаряше на нейното – той тържествуваше, ликуваше. Кабинетът му бе необичайно оживен и тя първоначално реши, че няма да може да говори с него, застанала смутена в преддверието.

Но той я забеляза и лицето му се озари от усмивка:

– Госпожице Фелоус, влезте – ученият каза нещо набързо по интеркома и го изключи. – Чухте ли новината?... Не, разбира се, няма как да знаете. Успяхме. Наистина го направихме. Имаме интертемпорален обзор върху недалечен период.

– Искате да кажете – тя се помъчи за миг да се откъсне от своята собствена хубава новина, – че можете да пренесете в настоящето човек от историческо време?

– Точно така. В момента сме фиксирали човек от четиринайсти век.

Представете си. Представете си! Да знаехте с каква радост ще се откажа от безкрайното проучване на мезозоя и ще заменя палеонтолозите с историци... Но Вие искате да ми кажете нещо, така ли? Давайете, давайете. Намирате ме в добро настроение. Ще имате всичко, каквото пожелаете.

– Радвам се – усмихна се госпожица Фелоус. – Защото си мисля дали не можем да организираме някаква система за обучение на Тими.

– Обучение ли? Какво обучение?

– Ами по всичко. Той трябва да ходи на училище, за да се научи.

– Ама той способен ли е да учи?

– Безспорно. Той вече учи. Може да чете. На това успех сама да го науча.

Хоскинс изведнъж помръкна:

– Не знам как да Ви кажа, госпожице Фелоус.

– Но Вие току-що ми обещахте всичко, каквото пожелаля...

– Зная, а не биваше. Разбирате ли, госпожице Фелоус, сигурно си давате сметка, че не можем безкрайно да продължаваме експеримента с Тими.

Обзета от ужас, тя потърси очите му, но все още не осъзнаваше какво ѝ бе казал той. Как така „не можем да продължаваме“? И тогава един внезапен болезнен проблясък на паметта ѝ припомни не кого да е, а професор Адемевски, както и неговия минерал, който му бе отнет след двуседмични изследвания.

– Но Вие говорите за едно дете. Не за парче камък...

– Дори и на едно дете не бива да се отделя такова незаслужено внимание, госпожице Фелоус – каза смутен Хоскинс. – Сега, когато очакваме индивид от историческо време, ще ни трябва цялото стаза-пространство, което имаме.

Едит не можа веднага да разбере какво ѝ казва Хоскинс.

– Но Вие не можете... Тими... Тими...

– Госпожице Фелоус, моля Ви да не се вълнувате. Тими няма да изчезне веднага. Ще минат сигурно още месеци. Междувременно ще видим какво да направим.

Тя все още не откъсваше втренчения си поглед от него.

– Какво ще пиете, госпожице Фелоус?

– Нищо не искам – прошепна тя.

Не беше на себе си, но успя да се изправи като в някакъв кошмарен сън и излезе.

„Тими – мислеше си тя, – ти няма да умреш. Ти няма да умреш.“

Лесно ѝ бе да се улови за мисълта, че Тими не бива да умира, но не

знаеше как да го постигне. През първите седмици се вкопчи единствено в надеждата, че опитът в настоящето да бъде пренесен човек от четири-найсти век ще се провали. Може пък теориите на Хоскинс да са погрешни. Тогава всичко ще продължи както преди.

Но останалият свят живееше с противоположната надежда и госпожица Фелоус безразсъдно го намрази поради тази причина. Проектът „Средновековие“ достигна връхната точка на разпалената до възбег рекламна кампания. Медиите и обществеността бяха стръвно огладнели за такова зрелище. Компанията „Стаза“ от дълго време не им бе предлагала никакви сензации. Парче камък или някаква древна риба изобщо не ги вълнуваха. Виж, това беше нещо друго.

Исторически човек, зрял човек, който да им говори на познат език, някой, който може да отвори нова страница в историята на науката.

Времето, определено за начало на опита, приближаваше и вече не ставаше и дума за трима наблюдатели на балкона. Този път щеше да се събере аудитория от целия свят. Този път учените на компанията „Стаза“ щяха да изиграят своята роля кажи-речи пред цялото човечество.

Самата госпожица Фелоус не приличаше на себе си от нетърпение. Когато Джери Хоскинс-младши се появи за поредната си среща с Тими, тя едва го позна, защото не очакваше него.

Секретарката, която го доведе, се обърна припряно и едва успя да й кимне за поздрав. Бързаше да си намери хубаво място, за да гледа кулминацията на проекта „Средновековие“. Самата тя би трябвало да направи същото, тя все пак има много по-голямо основание, помисли си Едит огорчена. Само да дойде това глупаво момиче.

– Госпожице Фелоус? – Джери се приближи до нея притеснен.

– Да? Какво има, Джери?

– Тази снимка тук на Тими ли е?

Едит го изгледа, а после грабна изрезката от ръката му. Шумотевизата около проекта „Средновековие“ бе станала причина интересът на пресата към Тими да се породи отново.

– Тук пише, че Тими е момче-маймуна – погледна я Джери изпитателно. – Какво значи това?

Жената хвана малкия за ръката и едва се въздържа да не го разтърси здраво:

– Никога не казвай така, Джери. Никога, чуваш ли? Тази дума е лоша и ти не бива да я казваш.

Джери се измъкна от нея изплашен. Едит нахъса злостно статията

на малки парченца.

– А сега иди да си играете с Тими. Той има нова книжка, ще ти я покаже.

Едва след това най-после онова момиче дойде. Госпожица Фелоус не го познаваше. Сега не бе свободна нито една от гледачките, до чиито услуги тя бе прибягвала преди. Нали бе кулминацията на проекта „Средновековие“. Но секретарката на Хоскинс обещава все пак да намери някого. Изглежда това бе момичето.

– Вас ли пращат в първо отделение на „Стаза“? – госпожица Фелоус се постара нервното ѝ състояние да не се отрази на тона ѝ.

– Да, аз съм Манди Терис. Вие сте госпожица Фелоус, нали?

– Точно така.

– Извинете ме, че закъснях. Навън е така напечено навсякъде...

– Зная, зная. Сега искам да...

– Вие сигурно отивате да гледате – по възслабото ѝ хубавичко, но глуповато лице се четеше завист.

– Не това е важното за Вас. Искам да влезете и да се запознаете с Тими и с Джери. През следващите два часа те ще си играят, така че няма да ви създават неприятности. Имат си мляко, имат си играчки. Най-добре е да ги оставите сами да си играят, доколкото е възможно. Сега ще ви покажа къде какво има и...

– Тими ли е маймуната-мо...

– Тими е обект на наблюденията на „Стаза“ – прекъсна я твърдо госпожица Фелоус.

– Исках да кажа, че той е момчето, което не бива да излиза, нали?

– Да. А сега влизайте. Нямаме много време.

Когато Едит най-после тръгна, Манди изписка след нея:

– И дано си намерите хубаво място. Боже, как се надявам всичко да мине добре.

Госпожица Фелоус не посмя да ѝ отговори, опасяваше се, че няма да е нещо в същия дух. Затова побърза да се отдалечи без да поглежда назад.

Закъснението на момичето обаче означаваше, че тя няма да си намери добро място. Успя да се промъкне до стенния екран в залата за събрания. И много съжаляваше. Де да можеше да се озове на самото място, да се добере по някакъв начин до някое важно копче от апаратурата. Да можеше да провали този опит...

Все пак намери сили да потисне безумните си намерения. Едно нищо и никакво вмешателство няма да ѝ бъде от полза. Ще поправят отново апаратурата, ще я сглобят и ще повторят опита. А на нея никога няма да ѝ позволят да се върне при Тими.

Нищо не би ѝ помогнало. Нищо, освен ако експериментът не пропадне от самосебе си, ако не се провали безвъзвратно.

Налагаше се да изчака броенето, следеше напрегнато всяко движение върху огромния екран, вираше се подред в лицата на техниците, търсеше някой тревожен поглед и неуверен израз, които биха ѝ дали знак, че ненадейно е станало нещо не по плана. Не откъсваше трескавите си очи от тях...

Но очакваното от нея изражение все не се появяваше. Броенето стигна до нула и веднага след това тихо, кротко, някак си съвсем делично експериментът успя! В новото стаза-пространство стоеше един брадат, прегърбен селянин на неопределена възраст, облечен в дрипави, мръсни дрехи, обут в дървени обувки. Той се бе опулил тъпо, погледът му издаваше ужаса от внезапната, умопомрачителна промяна, която го бе връхлетяла. И докато светът бе пошурирал от радост, госпожица Фелоус стоеше смразена от мъка. Скупчените хора я понасяха в различни посоки, блъскаха я, за малко не я смачкаха. Заобиколена от ликуващата тълпа, тя усещаше собственото си поражение още по-болезнено.

Затова когато я извикаха пронизително по високоговорителя, едва на третия път до съзнанието ѝ достигна сигнал, че я търсят.

„Госпожице Фелоус. Госпожице Фелоус. Незабавно се явете в Първо отделение на «Стаза». Госпожице Фелоус. Госпожице Фел...“

– Дайте ми път! – викаше тя, останала вече без дъх, докато високоговорителят продължи да повтаря съобщението безспир. Проправяше си път през тълпата с бясна енергия: удряше, блъскаше загубилите човешкия си облик от влудяващата радост същества, размахваше стиснати юмруци и най-накрая бавно като в кошмарен сън стигна до вратата.

– Не разбрах как стана – пищеше Манди Терис, обяна в сълзи. – Отидох само да погледам експеримента по един портативен предавател в края на коридора. Само за минутка. И после преди да помръдна или да направя каквото и да е... – тя изведнъж започна да крещи и да обвинява Едит. – Казахте, че няма да ми създават неприятности, Вие казахте, да ги оставя сами да си играят...

Госпожица Фелоус, разчорлена и разтреперана от ярост впи очи в

нея:

– Къде е Тими?

Една сестра дезинфекцираше ръката на Джери, който виеше от яд и от болка, друга приготвяше инжекция против тетанус. По дрехите на момчето имаше кръв.

– Той ме ухапа, госпожице Фелоус – изкрещя ядосан Джери. – Той ме ухапа.

Но Едит не го забелязваше.

– Какво сте направили с Тими? – гласът ѝ надви врявата.

– Заклучих го в банята – отговори Манди. – Просто хвърлих вътре малкия звяр и го заклучих.

Госпожица Фелоус се спусна към кукления дом. Засуети се непохватно пред вратата на банята – трябваше ѝ цяла вечност, за да я отвори и да намери грозното малко момче, свито на кълбо в един ъгъл.

– Не ме налагайте с камшика, госпожице Фелоус – прошепна детето. Очите му бяха зачервени. Устните му трепереха. – Не исках така да направя.

– О, Тими, кой ти е говорил за камшици? – прегърна го тя неистово.

– Тя ми каза, с едно дълго въже – гласът му трепереше – Каза ще ме биете, ще ме биете с камшика.

– Няма да те бия. Тя е лоша, щом ти е наговорила такива неща. Но кажи ми какво стана. Какво стана?

– Той ме нарече момче-маймуна. Каза, че не съм истинско момче. Той каза, че съм животно – лицето на Тими се обля в сълзи. – Той каза, че няма да играе повече с маймуна. Аз казах, че не съм маймуна. Аз не съм маймуна. Той каза, че целият съм отвратителен. Той каза, че съм ужасно грозен. Все така говореше, говореше и аз го ухапах.

Сега и двамата плачеха. Госпожица Фелоус подсмърчаше:

– Но това не е вярно. Нали знаеш, Тими? Ти си истинско момче и си най-доброто момче на света. И никой, никой никога няма да те отдели от мен.

Вече ѝ беше лесно да вземе решение, знаеше какво да прави. Само трябваше да побърза. Хоскинс нямаше да чака повече, щом като негови-ят син бе пострадал...

Не, това трябва да стане тази нощ, тази нощ. Тогава четири пети от персонала ще спи, а една пета ще е удавена в интелектуално пиянство от успеха на проекта „Средновековие“.

Нощта не е обичайното време, в което тя се връща, но не е и нещо нечувано. Постовият я познава добре и през ум няма да му мине да я разпитва. Няма да се усъмни от това, че носи куфар. Едит изрепетира няколко пъти фразата „игри за момчето“, изречена с безразличие и съпроводена от спокойна усмивка. Защо да не ѝ повярва?

Наистина ѝ повярва. Когато се върна в кукления дом, Тими бе все още буден. Тя се стараше да се държи както обикновено, за да не го изплаши. Поговори си с него за сънищата му и го чуваше как тъжно пита за Джери.

Няма да я видят много хора, няма кой да я пита какъв е вързопът, който носи. Тими ще кротува, а после всичко ще е вече *fait accompli*. Ще ги постави пред свършен факт, безполезно ще е да се опитват да оправят каквото и да било. Така ще я оставят на мира. Ще оставят и двамата на мира.

Тя отвори куфара, извади палтото, вълнената шапка с наушниците и останалите неща.

– Защо ме обличате в тези дрехи, госпожице Фелоус? – Тими се разтревожи.

– Ще те взема със себе си навън, Тими. Там, където те отвеждат сънищата ти.

– Моите сънища? – лицето му изведнъж се преобрази от копнежа по онзи свят, но страхът все още не го напускате.

– Не се плаши. Ти ще си с мен. Нали няма да те е страх, щом като си с мен, Тими?

– Не, госпожице Фелоус – той я прегърна силно и прислони малката си безформена главица към рамото ѝ, а тя усещаше неспокойните удари на мъничкото му сърце.

В среднощния час Едит взе детето на ръце, изключи алармата и отвори тихо вратата, но в същия миг извика силно. Срещу нея стоеше Хоскинс!

Хоскинс бе с още двама души. Той самият се изуми не по-малко от Едит.

Госпожица Фелоус се окопоти първа и се опита бързо да се промуши покрай него. Макар че реагира със секунда закъснение, той все пак имаше достатъчно време, за да я сграбчи грубо и да я блъсне върху един скрин. Жената успя да се извърти така, че предпази детето и вместо него удара пое рамото ѝ. Хоскинс даде знак на двамата да влязат и застана срещу Едит:

– Не очаквах такова нещо. Да не сте се побъркали?

– На кого ще навредя, ако го взема, доктор Хоскинс? – в думите й имаше повече молба, отколкото въпрос. – Не можете да поставяте запазването на енергията пред грижата за човешкия живот.

– Енергийните загуби от такъв размер се равняват на милиони долари загуба за вложителите – Хоскинс измъкна решително Тими от ръцете й. – Тогава компанията „Стаза“ я очакват огромни неприятности. А славата на една сантиментална сестра, която съсипва всичко забради някакво си маймунче, ще гръмне навсякъде.

– Маймунче – промълви госпожица Фелоус в безсилна ярост.

– Така го наричат журналистите – каза Хоскинс.

Единият от другите двама мъже се раздвижи и се зае да прокарва найлоново въже през металическите капсули в горния край на стените.

Госпожица Фелоус си спомни онова въже, което Хоскинс бе дръпнал пред помещението с каменния образец на професор Адемевски преди много време.

– Не! – извика тя.

Но Хоскинс остави Тими на пода и внимателно свали палтото му.

– Стой тук, Тими. Нищо няма да ти се случи. Ние излизаме за малко. Разбра ли?

Тими, пребледнял и умълчан, едва успя да кимне в знак, че разбира.

Хоскинс побутна пред себе си госпожица Фелоус, за да излязат от кукления дом. Жената остана без сили и не можеше да се възпротиви. Сетивата й сякаш бяха блокирали и тя гледаше с отсъстващ поглед как мъжете нагласят шнура пред кукления дом.

– Съжалявам, госпожице Фелоус – дочу тя като през мъгла гласа на Хоскинс. – Щях да Ви спестя тази гледка. Бях я запланувал за през нощта, така че Вие щяхте да разберете след като всичко приключи.

– Защото вашият син пострада – промълви тя уморено. – Защото той измъчи това дете и го предизвика да го нападне.

– Не. Повярвайте ми. аз разбрах за случая едва днес и зная, че Джери е виновният. Но случаят вече се е разчул. С всичките журналисти, които точно в този ден се бяха насъбрали, нямаше как да не стане така. А не мога да рискувам тази изопачена история, станала по причина на чиста небрежност, история за така наречените диваци-неандерталци, да съсипе успеха на проекта „Средновековие“. Тими бездруго трябва скоро да си отива. Най-добре е да си тръгне сега, за да не даваме повод за сплетни сред любителите на сензации.

– Но това не е като да върнеш обратно някакъв каменен блок. Вие убивате човешко същество.

– За убийство не може да става и дума. Той няма да изпита нищо. Толкова е просто: ще бъде отново едно неандерталско момче в своя неандерталски свят. Вече няма да е затворник и чужденец. Ще има възможност да живее свободно.

– Каква възможност? Той е едва на седем години, свикнал е да се грижат за него, да го хранят, да го обличат, да има подслон. Той ще бъде там съвсем сам. Неговото племе може и да не е там, откъдето сте го взели, минали са четири години. Дори и да са там, те няма да го познаят. Той ще трябва сам да се грижи за себе си. А няма да знае как.

– Господи, нима смятате, че не сме имали всичко това предвид, госпожице Фелоус? – поклати безпомощно глава Хоскинс. – Мислите ли, че щяхме да вземем едно дете, ако то не бе в обсега на първия ни сполучлив опит да локализираме едно човешко или получовешко същество. А и не смеехме да пренастройваме апаратурата и да потърсим друг обект, защото не се знаеше дали ще успеем. Защо според вас държахме толкова дълго Тими, ако не поради нежеланието ни да върнем едно дете обратно в миналото? Сега... – в гласа му прозвуча отчаяно припряна нотка – не можем да чакаме повече. Тими пречи на развитието ни. Тими може да стане причина за критични материали в пресата по наш адрес. Ние сме на прага на велики дела. Съжалявам, госпожице Фелоус, но не можем да позволим на Тими да ни пречи. Не можем. Не можем. Съжалявам, госпожице Фелоус.

– Ами тогава позволете ми да се сбогувам с него – каза тъжно Едит.
– Дайте ми поне пет минути.

Хоскинс се поколеба, но после реши:

– Вървете.

Тими се спусна към нея. За последен път детето се затича към нея и за последен път госпожица Фелоус го прегърна силно.

Миг-два го прегръща безумно. Придърпа с крак един стол, побутна го до стената и седна.

– Не се страхувай, Тими.

– Не ме е страх, щом сте тук, госпожице Фелоус. Онзи мъж там ядосан ли ми е, оня човек отвънка?

– Не, не е ядосан. Той просто не ни разбира... Тими, знаеш ли какво е „майка“?

– Като майката на Джери?

– Той говорил ли ти е за своята майка?

– Понякога. Мисля, че „майка“ е някоя жена, която се грижи за теб и е много добра с теб. И която прави хубави неща.

– Точно така. Искат ли ти се да имаш майка, Тими?

Детето отдръпна глава от нейната, за да вижда лицето ѝ. После бавно погали лицето и косата ѝ. Погали я така, както тя самата го погали преди много, много време.

– Вие не сте ли моята майка?

– О, Тими.

– Сърдите ли ми се, че попитах?

– Не. В никакъв случай.

– Защото аз зная, че се казвате госпожица Фелоус, но... но понякога наум Ви казвам „мамо“. Може ли?

– Да. Да. Може. Аз никога вече няма да те оставя сам и никога няма да ти се случи нищо лошо. Ще бъда винаги с теб и винаги ще се грижа за теб. Каж ми „мамо“. Така че да те чуя.

– Мамо – изрече Тими радостен и притисна лицето си към нейното.

Жената стана и все още с детето на ръце стъпи върху стола. Без да обръща внимание на внезапния вик отвън, Едит хвана здраво със свободната си ръка шнура и увисна на него с цялата си тежест.

Стаза – пространството бе разрушено, а помещението остана празно.

КРАЙ

© 1958 Айзък Азимов

Isaac Asimov
The Ugly Little Boy [= Lastborn], 1958

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1190>]